

Professor em William R Mead

Professor William "Bill" Mead, University College London (UCL), har avlidit den 20 juli strax före sin 99-årsdag.

Bill Mead, född 1915, växte upp i grevskapet Buckinghamshire strax nordväst om London. I en intervju från 1979 berättar han om sin uppväxt, om det landskap som hans far gav ett innehåll och som så småningom inspirerade Bill att ägna sin forskning åt landskapet, dess historia och omvandling. Han nämner de lärare i geografi som väckte hans intresse för ämnet och om sin omättligen törst att läsa såväl skönlitterära böcker som vetenskapliga arbeten. Bill blev sin hembygd trogen under hela sin levnad. 1/

Bill berättar vidare i intervjun att geografi inte var hans första val, då han i mitten av 1930-talet sökte sig till universitetsstudier. Eftersom han saknade kunska-

per i latin, vilket vid denna tid var ett krav för att läsa geografi, kom valet att bli ekonomi. Andra världskriget innebar dock ett avbrott i studierna och genom sin tjänstgöring inom RAF (Royal Air Force) kom Bill att vistas dels en kortare tid på Island, dels flera år i Canada. Helt i linje med sitt oförtröttliga kunskapssökande läste han allt han kom över om dessa länder. Resultatet publicerade han i några artiklar om Island och Canada. Med tiden tog Bills intresse för geografi över och efter avslutade studier vid London School of Economics rekryterades han till UCL år 1949, där han avslutade sin aktiva tid som "Head" (prefekt) 1966–1981.

Bakom valet av Skandinavien och Finland som de viktigaste huvudområdena för Bills studier förelåg flera skäl. Norra Europa var i stort sett ett okänt område för de flesta inklusive för engelska geografer.

Ytterst litet fanns skrivet på andra språk än de nordiska. Detta gällde inte minst det finska språket. Till de få tillgängliga skrifterna hörde en översättning av finska nationaleposet ”Kalevala”, vilket tidigt kom att ingå i Bills läsestoff. Ett andra skäl som tvingade Bill att söka det billigaste landet i Europa var de knappa medlen för att resa utomlands. Finland var vid denna tid Europas billigaste land. I nära sju decennier kom Bill att ägna sina studier åt norra Europa.

Bills första besök i Finland ägde således rum strax före kriget. Det skulle fram till början av 2000-talet följas av otaliga resor, främst till Finland med snart även till Norge, Sverige och Danmark. Under årliga besök framstod Bill alltmer som en resande ambassadör, adopterande Nordens geografifinstitutioner med ständigt nya länkar till England.

Till historien hör, att Bill snart tog sig fram på ländernas egna språk, finska inräknat. Som forskare ökade det radikalt hans möjligheter att ta del av skilda kunskapskällor. Resultaten visade sig i dryga hundratalet böcker och kortare artiklar. Utöver ett stort antal publikationer om Finlands kulturgeografi och historia har Bill utgivit ett par av de få allmänna geografiska verken om Skandinavien: *An Economic Geography of the Scandinavian States and Finland* (1957) och *An Historical Geography of Scandinavia* (1981). Senare skrifter samlade hans erfarenheter av speciellt Finland men också Norge. Av särskilt svenskt intresse är några skrifter om linnélärjungan Per Kalms vistelse i England. Bills sista skrift distribuerades i början av år 2014 och tog upp ”Pehr Kalm – his London diary 1748” (2013).

Bill var i verklig bemärkelse en polyhis-

tor med ett brett bildningsintresse som bl a innebar att han under många år recenserade nordisk litteratur och därvid inte enbart fackgeografiska arbeten i flera ansedda engelska tidningar och tidskrifter. Som föreläsare – enligt uppgifter lär han ha varit den som hållit flest föredrag av alla engelska geografer – fångade han sitt auditorium genom både djupa och breda analyser av inte minst historiskt-geografiska förlopp men också genom sin smittande entusiasm att få förmedla geografisk kunskap.

Som emeritus var Bill en flitig gäst på institutionen uppskattad inte bara av sina kollegor som en stimulerande och entusiasmerande kollega utan också av många generationer av studenter så även av lundsiska studenter. Denna kontakt med Lund går tillbaka till år 1977. Under ett kulturgeografiskt fältarbete i Kent mötte under-teknad Lewan professor Bill Mead. Med orden ”Why not come up to London for a talk?” lade Bill, Nordenspecialist par preference bland engelska geografer, grunden till ett lärar- och studentutbyte med Lunds universitet.

Bill deltog regelbundet i verksamheten i motsvarigheten till vår egen riksförening, Geographical Association. Han medverkade flitigt i deras vårliga geografdaggar och anordnade vid sin egen institution även fortbildning för geografilärare. Bill har för övrigt även bidragit med flera inlägg i Svensk Geografisk Årsbok och Geografiska Notiser, se tex GN 1989 och 1993, i SGÅ 1994.

Det kändes närmast självklart att finna honom i Royal Geographical Society, inte förvånande att han under många år var stöttepelare i Anglo-Finnish Society, något mer överraskande att han därtill var aktiv

i det engelska vikingasällskapet. Få saker tycktes vara Bill främmande. Kollegor kunde till exempel berätta hur de med sina studenter i fält upptäckte en galopperande ryttare nära sig, institutionschefen själv.

Även i de årliga besöken i Lund, det sista i september 2009, ingick regelmässigt en dag i fält, något som även hjälpte värdfolket till nya vyer och upptäckter i det skånska landskapet. Självfallet var det också för Bill att hemma leda turer med gästande nordiska studenter och andra gäster, gärna i själva London men också i omgivande landskapet.

Bill var känd för sitt musikaliska intresse. I Lund ville han höra lördagens orgelkonsert i domkyrkan, i London bjöd han gäster på både opera och teater, och till den egna sockenkyrkan inbjöd han årligen unga musiker för en konsertkväll. Själv ägde han förmågan att underhålla ett sällskap genom att med en stor portion humor berätta om och levandegöra litteratur han läst men också om sina egna självupplevda resor, möten och händelser.

Hur Bill under många år lyckades förena ledarskapet för en av Englands ledande geografinstitutioner med sitt intensiva nordiska intresse, känns närmast som en gåta. Besöken och skrifterna, föredragen och mötesdeltagande blev senare snarast flera. Och de fortsatte långt upp i åren. Bills sista arbeten hör till detta århundrade, och kontakten med nordiska kollegor och vänner upprätthölls in i det sista. Nordens geografier skall sent glömma sin stimulerande och minnesgode resande ambassadör.

Bill Mead blev hedersdoktor i både Uppsala och Lund och mottog motsvarande hedersbevisningar från många håll i Norden. Han var Riddare av Vasaorden

och tilldelades Wahlbergs guldmedalj av Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi.

Intervju med prof William R. Mead gjord av prof Torsten Hägerstrand år 1979. Ingår i Dialogprojektet initierat av prof Anne Buttimer och prof Torsten Hägerstrand. Ett stort antal intervjuer med framstående personer däribland många geografer finns inspelade och kan lånas från Lunds universitetsmuseum. Dialogprojektet bedrivs fortfarande.

Nils Lewan, docent

Olof Wärneryd, prof em

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lunds universitet

Urval av W R Meads skrifter med anknytning till Sverige

- An Economic Geography of the Scandinavian States and Finland.* University of London Press, London (1957), 302 pp.
- Swedish Travellers in England. *Jubilee Volume of Anglo-Swedish Review* (1957), pp 231–236.
- An Historical Geography of Scandinavia. Academic Press, London (1981), xvii + 313 pp.
- Autobiographical reflections in a geographical context. In *The Practise of Geography* (ed) A, Buttimer. Longmans, London (1983), pp 44–61.
- Norden, destiny and future. *Daedalus*, Vol 113 (1984), pp 1–27.
- Problems of Norden. *Geographical Journal*. Vol 151 (1985), pp 1–10.
- Sweden in perspective. *Geography*. Vol 70 (1985), pp 36–44.
- Sverige, Storbritannien och Europe. Forskningsrådsnämnden. I *Kontinentens utkant*, Uppsala (1986), pp 9–40.
- Svensk geografi i internationellt perspektiv. *Arbetsrapport, Högskolan i Karlstad*. Vol 17 (1987), pp 7–20.

- Cultural Life in Sweden in a European Perspective*. Folkuniversitetet, Stockholm (1988), 19 p.
- A generation of geographers. *Lund Studies in, Serie B, Human Geography*. Vol 52 (1988), pp 11–34.
- Sverige och Europa. Geographical peripherality: Cultural peripherality. *Geografiska Notiser* 1989:3, pp 120–123.
- The changing rural landscape of Sweden. *Bebyggelsehistorisk Tidskrift*. Vol 24 (1993), pp 122–128.
- A Changing Landscape of the Central Chilterns. Reflexions on a Field Excursion. Svensk geografisk årsbok 1994, pp 11–19.
- The Pulse of Change in a Rural Community in Finland. *Geografiska Notiser* 1993:4, pp 207–217.
- Pehr Kalm, a Finnish Visitor to the Chilterns in 1748*. Published by the author (2003), 158 pp
- Pehr Kalm – his London diary 1748*. Published by the author (2013), 127 pp.